

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ****ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ  
ΕΝΙΑΙΑΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΑΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ****ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ****ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 135΄****ΜΕΡΟΣ Α: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ****(ΜΟΝΑΔΕΣ 70)****Ποια είναι η αξία του εθελοντισμού σήμερα;**

Ο εθελοντισμός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας όλων μας. Η αξία του εθελοντισμού είναι αδιαπραγμάτευτη και πιο επίκαιρη από ποτέ με τα γεγονότα που διαδραματίζονται στη διεθνή κοινότητα. Ο εθελοντισμός έχει μεγάλη σημασία για κάθε οργανωμένο κοινωνικό σύνολο και απαιτεί τη συνδρομή αρκετών ανθρώπων στο εκάστοτε εθελοντικό έργο.

Ο εθελοντισμός αποτελεί μια ύψιστη τιμή για κάθε άνθρωπο που μπαίνει στη διαδικασία να γίνει εθελοντής. Σε πολλές περιπτώσεις, αποτελεί μια ξεχωριστή μορφή ανιδιοτέλειας απέναντι στον συνάνθρωπο και το περιβάλλον. Στα οφέλη του εθελοντισμού, μπορούμε να διακρίνουμε ότι σε συνδέει με τους άλλους ανθρώπους, δημιουργεί νέες επαφές και φιλίες, προάγοντας την ανταλλαγή απόψεων και αντιλήψεων. Επιπλέον, ο εθελοντισμός ωφελεί το πνεύμα, προσφέροντας πολλαπλά οφέλη στην αντιμετώπιση της σωματικής και ψυχικής υγείας, όπως τη διαχείριση συναισθημάτων στρες, θυμού και άγχους. Ο εθελοντισμός παράλληλα ενισχύει τα θετικά συναισθήματα. Η αίσθηση της προσφοράς από μόνη της δημιουργεί ένα αίσθημα χαράς και ικανοποίησης για τον εθελοντή. [...]

Ο εθελοντισμός βασίζεται στην ιδέα της κοινωνικής αλληλεγγύης, στις καλές προθέσεις του ανθρώπου, στην συνέπεια και στο σεβασμό. Ως ενεργοί άνθρωποι – εθελοντές, χρειάζεται να είμαστε «ανοιχτοί» σε νέες ιδέες, να αξιοποιούμε την εμπειρία που αποκτούμε, να αναγνωρίζουμε όσα καταφέρνουμε αλλά και να μαθαίνουμε από τα σφάλματά μας.

[...] Παρατηρώντας τις καταστάσεις που συμβαίνουν καθημερινά γύρω μας, κατανοούμε πως χρειάζεται να προσφέρουμε τη βοήθειά μας, στο μέτρο που μπορούμε. Γι' αυτό και δε θα πρέπει να ξεχνάμε πως ο εθελοντισμός δημιουργεί αίσθημα υπευθυνότητας, γιατί ουσιαστικά άλλοι άνθρωποι βασίζονται στη βοήθεια του εθελοντή. Κατά συνέπεια, η αξία και αναγκαιότητα του εθελοντισμού απαιτείται και στο σήμερα!

Κι αν έχεις αποφασίσει ότι ο εθελοντισμός μπορεί να σε ωφελήσει με τον τρόπο που θες εσύ, βρες τη δράση που είναι πιο κοντά στα ενδιαφέροντα σου, την προσωπικότητά σου και το πρόγραμμά σου.

Πηγή: <https://stentoras.gr/koinonia/2991-stentoras-ta-ofelh-tou-ethelontismou-gia-tous-neous>  
(απόσπασμα και διασκευή)

Συντακτική Ομάδα του Pharm24.gr

Ημερομηνία ανάρτησης: 20/02/2023

Ημερομηνία ανάκτησης: 24/09/2024

**A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ****(μονάδες 30)****A.I.1. α.** Να δηλώσετε τον πομπό και τον σκοπό του κειμένου.**β.** Να δικαιολογήσετε μέσα από το κείμενο αν πραγματοποιείται ή όχι ο σκοπός αυτός.**(μονάδες 3)****A.I.2.** «Το πιο πάνω κείμενο ανήκει κυρίως στον κειμενικό τύπο της Περιγραφής/Αφήγησης/Επιχειρηματολογίας.»**α.** Να επιλέξετε τον ορθό κειμενικό τύπο.**β.** Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με δύο (2) αναφορές από το κείμενο.**(μονάδες 3)****A.I.3. α.** Να εντοπίσετε από την τρίτη (3) παράγραφο του κειμένου «Ο εθελοντισμός... σφάλματά μας.» ένα (1) παράδειγμα μεταφορικού λόγου και με ποιο σημείο στίξης δηλώνεται.**β.** Να αποδώσετε με δικά σας λόγια την κυριολεκτική σημασία.**(μονάδες 2)**

**A.I.4.** «Όλα ξεκίνησαν σε ένα καφέ, όταν η Αργυρώ Σπυριδάκη, ιδρύτρια και πρόεδρος του Οργανισμού και ο Θοδωρής Τσάτσος, συν-ιδρυτής και αντιπρόεδρος, βρέθηκαν σε μια συζήτηση περί λογοτεχνίας. Η συζήτηση αυτή ήταν η αφορμή για τη δημιουργία ενός δικτύου εθελοντών με αρχικό στόχο την ηχογράφιση βιβλίων για άτομα με απώλεια όρασης και το 2015 δημιούργησαν την Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Διαβάζω για τους Άλλους». Από τότε με τη βοήθεια εθελοντών, η ομάδα ηχογραφεί ακουστικά βιβλία, επισκέπτεται στα σπίτια τους ανθρώπους που δεν μπορούν να διαβάσουν, και τους διαβάζουν εκείνοι. Κι όχι μόνο σπίτια, αλλά και δομές, όπως γηροκομεία...»

Πηγή: <https://www.athensvoice.gr/life/life-in-athens/803424/panelladikes-2023-ethelodismos-6-organoseis-stis-opoies-boroume-na-drastiriopoiithoume/>

**α.** Να αναφέρετε τον εθελοντικό (μη κερδοσκοπικό) οργανισμό για τον οποίο γίνεται λόγος στο πιο πάνω απόσπασμα και το είδος της εθελοντικής του δραστηριότητας.**(μονάδες 3)**



**β.** Να επιλέξετε από το κείμενο και το απόσπασμα μία (1) κοινή ωφέλεια που προσφέρει στον άνθρωπο ο εθελοντισμός και εξηγήσετε πώς αυτή επιτυγχάνεται με τη δράση εθελοντικού – Μη κερδοσκοπικού οργανισμού.

(μονάδες 3)

**A.I.5.** Να μεταφέρετε την πιο κάτω περίοδο σε ευθύ λόγο κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές:  
« Κι αν έχεις αποφασίσει ότι ο εθελοντισμός μπορεί να σε ωφελήσει με τον τρόπο που θες εσύ,...»

(μονάδες 3)

**A.I.6.** «Παρατηρώντας τις καταστάσεις που συμβαίνουν καθημερινά γύρω μας, κατανοούμε πως χρειάζεται να προσφέρουμε τη βοήθειά μας, στο μέτρο που μπορούμε. Γι' αυτό και δε θα πρέπει να ξεχνάμε πως ο εθελοντισμός δημιουργεί αίσθημα υπευθυνότητας, γιατί ουσιαστικά άλλοι άνθρωποι βασίζονται στη βοήθεια του εθελοντή.»

Από το πιο πάνω απόσπασμα:

**α.** Να εντοπίσετε και να καταγράψετε δύο (2) δευτερεύουσες προτάσεις.

(μονάδες 2)

**β.** Να δηλώσετε για καθεμιά το είδος της και αν είναι ονοματική ή επιρρηματική.

(μονάδες 2)

**γ.** Να γράψετε για καθεμιά πρόταση τον συντακτικό της ρόλο.

(μονάδες 2)

**A.I.7.** Να ξαναγράψετε την πιο κάτω περίοδο λόγου μετατρέποντας το υπογραμμισμένο ονοματικό σύνολο σε δευτερεύουσα ονοματική πρόταση και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.  
«(Ο εθελοντισμός) απαιτεί τη συνδρομή αρκετών ανθρώπων στο εκάστοτε εθελοντικό έργο.»

(μονάδες 3)

**A.I.8.** Να χρησιμοποιήσετε τη λέξη «μέτρο» σε δύο προτάσεις με διαφορετική σημασία.

(μονάδες 2)

**A.I.9.** Να γράψετε ένα (1) αντώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις χωρίς να αλλάξετε τον γραμματικό τύπο.

(μονάδες 2)

**α.** ενισχύει

**β.** ενεργοί

**A.II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ****(μονάδες 40)**

Σε εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στον Δήμο σου, πρόκειται να παρουσιάσεις τη νεοσύστατη εθελοντική οργάνωσή του. Καλείσαι στην ομιλία σου να παρουσιάσεις τη σημασία του Εθελοντισμού ως ενεργός δημότης του τόπου σου αλλά και ευρύτερα ως ενεργός πολίτης της χώρας σου. Στη συνέχεια να περιγράψεις ένα πρωτότυπο παράδειγμα εθελοντικής δραστηριοποίησης στον δήμο σου, προκειμένου να πείσεις τους συνδημότες σου να ενταχθούν.  
(έκταση: τουλάχιστον 250 λέξεις)

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρετε το ονοματεπώνυμό σας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σας.

**ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ****(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)****I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους» [απόσπασμα]**

[...] Η θητεία του στον Ναύσταθμο με τον καιρό εξηγήθηκε. Τον έπαιρναν μετά την πρωινή αναφορά διάφοροι μόνιμοι υπαξιωματικοί στην Σαλαμίνα, άλλος για εργάτη στο γιαπί<sup>1</sup> του, άλλος να του σκάψει τον κήπο, άλλος να του μάσει<sup>2</sup> τις ελιές. Η αντιπροσφορά ήταν να του δίνουν τα βράδια άδεια εξόδου, για να δουλεύει γκαρσόνι σε μια ταβέρνα στην Κούλουρη.

Να σημειωθεί ότι ήταν σαν την μύγα μες στο γάλα, όχι τόσο για το χρώμα του, όσο για την προσεγμένη εμφάνισή του. Πλυμένος και σιδερωμένος πάντα, άστραφτε. Το παντελόνι του είχε τους πιο καλοτσακισμένους ωκεανούς. Επέβαλλε και δεν επέβαλλε σεβασμό με την εμφάνισή του.

«Ρε κοίτα καμάρι ο γύφτος», έλεγε καμιά φορά κάνας ναύτης μουδιασμένα.

Ακόμα και στον σινεμά όπου πήγαινε, όταν οπλονόμος<sup>3</sup> υπηρεσίας ήταν ο «πεθαμένος» που δεν τον άφηνε να βγει, ήταν άψογος.

[...]

Στην Κούλουρη είχε μεταφέρει και την οικογένειά του. Ούτε είκοσι χρονών δεν ήταν κι είχε κιόλας δυο παιδιά. Γι' αυτό και έκανε όχι μόνο την ορντινάντσα, αλλά και βάρδιες επί πληρωμή στα πλουσιόπαιδα απ' την Αθήνα. Παρότι ήταν κιόλας πατέρας, ο Τζιμ μας μιλούσε συνέχεια για τη μάνα του, την κυρά Ελισάε. Τόσα μας έλεγε, που ήταν σαν να τη γνωρίζαμε.

Όταν θέλαμε να τον ευχαριστήσουμε, του λέγαμε: «Τι κάνει η κυρά Ελισάε, ρε Τζιμ;» κι αυτός άρχιζε.

Μαςμίλαγε ακόμα για τα παιδικά του χρόνια στους κάμπους της Θεσσαλίας. Τού'χαν εντυπωθεί οι παπαρούνες της ανοίξεως, αλλά πιο πολύ, γιατί όλο το επανέφερε, ένα ποταμάκι όπου έπαιζε με τους γυρίνους.

«Που λες κληρούχα, έτσι τ'ά'πιανα με τις χούφτες μου τα μπακακάκια, έτσι τ'αμόλαγα».

Ήταν ένας μόνιμος νοσταλγός.



Τον «πεθαμένο», τον οπλονόμο που δεν τον άφηνε να βγει, [...] ο Τζιμ τον έτρεμε. [...]

Τον έβλεπε από μακριά κι αμέσως άλλαζε δρόμο. [...]

Η αυλή του οπλονόμου ήταν λουλούδια ένα κι ένα. Διάφοροι εξ' αναβολής ναύτες με ντοκτορά και διάφορα πλουσιόπαιδα που δεν ξημέρωσαν ποτέ στον Ναύσταθμο, παρά μόνον για την πλάκα τους, όπως έγινε εκείνο το βράδυ με τον Τζιμ.

Ήθελε οπωσδήποτε να βγει έξω, γιατί είχε δεσμευθεί στο αφεντικό του.

Έβαλε ένα ναύτη γραφιά να μιλήσει στον οπλονόμο.

«Καλά, περίμενε και θα δούμε», τού 'πε αυτός.

Μέχρι αργά το βράδυ απ' το οπλονομείο ακουγόνταν χάχανα και χαρές.

Γλεντούσαν μ' ένα μαγνητόφωνο. Ο Τζιμ έξω ξεροστάλιαζε. Ξαφνικά βγαίνει ένα τσιράκι.

«Τι κάνεις εδώ, ρε Τζιμ;» του λέει.

Του είπε. Μπαίνει αυτός μέσα και μετά από λίγο τον φωνάζουν.

Με το που μπαίνει, του λέει ο οπλονόμος:

«Αναφέρσου, γύφτο». [...]

Μετά τον έβαλαν να τραγουδήσει, για να του δώσουν άδεια, τον έβαλαν να χορέψει τσιφτετέλι. Ωρες τον τσαλαπατούσαν. Αργά την νύχτα ήρθε ο Τζιμ στον θάλαμο.

Ξάπλωσε με τα ρούχα και άρχισε να κλαίει σιγανά με αναφιλητά.

Το κρεβάτι μου ήταν κάτω απ' το δικό του.

«Τι έγινε, ρε κληρούχα;»<sup>4</sup> του λέω.

«Τίποτα, ρε κληρούχα, κρύωσα», λέει ο Τζιμ και άρχισε να ψευτοβήχει.

Αλλά πάλι δεν άντεξε και άρχισε να κλαίει πολύ σιγανά. Σφιγγότανε.

Πήγα να του ξαναμιλήσω, αλλά δεν του μίλησα.

Τρέξτε, δάκρυα, να θολώσετε εκείνο το γάργαρο ποταμάκι στον θεσσαλικό κάμπο.

Τρέξε, παιδί, τρέξε, αεράκι, αλώνισε τη γη. Σε καρτερεί το βράδυ η μάνα σου, σαν ζυγούρι<sup>5</sup> να χωθείς στα φουστάνια της και νά 'ναι ένα γύρω οι μπαρμπάδες και οι παππούδες, ένα σώμα πυκνό, αδιαπέραστο, γιομάτο σκοτεινά άστρα.

**Λεξιλόγιο:** <sup>1</sup>να μάσει: να μαζέψει, <sup>2</sup>γιατί: οικοδομή, <sup>3</sup>οπλονόμος: υπαξιωματικός του Πολεμικού ναυτικού, <sup>4</sup>κληρούχας: αυτός που καλείται να υπηρετήσει τη θητεία του στο Πολεμικό Ναυτικό, <sup>5</sup>ζυγούρι: το δίχρονο αρνί

## Ερώτηση Β1

Να γράψετε πώς παρουσιάζεται ο πρωταγωνιστής Τζιμ μέσα στο κείμενο και να εξηγήσετε τι θέλει να πετύχει ο αφηγητής με την περιγραφή αυτή. Να αναφέρετε **δύο (2)** εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιούνται στην περιγραφή της εμφάνισής του, γράφοντας από το κείμενο και **μία (1)** σχετική φράση για το **κάθε** ένα.

(μονάδες 10)



## II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

### ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

#### Νικόλαος Πετιμεζάς-Λαύρας, «Μπορεί έτσι... να 'γινε» (απόσπασμα)

[...] - Θέλω να κατεβώ... Θέλω να πάω μαζί τους· να παίξω, να παίξω κι εγώ.  
Το γαϊδουράκι, σα να τον ένιωσε, κοντοστάθηκε μοναχό του.

- Τι αλλόκοτο αγόρι, μουρμούρισε εκείνη. Ποτέ δεν έπαιξε μ' άλλα παιδιά. Δεν ήταν για παιχνίδια ποτέ του, και τώρα...

Τον ξεπέζεψε και τον απίθωσε απαλά καταγής. Με τα ξυπόλητα πόδια του πλατσούλισε στο νερό του καλντεριμιού<sup>1</sup> κι έδραμε<sup>2</sup> ανάμεσα στ' άλλα αγόρια που τον περιτριγυρίσανε ανυπόμονα, να παίξουν με τον ακατάδεχτο νέο σύντροφο. Στένεψαν τον κύκλο γύρω του. [...]

Άλλο αγόρι της συντροφιάς τον άδραξε απ' τους ώμους, τον τύλιξε καλά μ' εκείνη την κόκκινη μπόλια<sup>3</sup> και του σφιχτόδεσε με κουρέλι τα μάτια, όπως το 'θελε το παιχνίδι τους... τον άγγιζαν με την αράδα τους καθένας και τον ρώταγαν: «Ποιος σε χτύπησε;», όπως το 'θελε το παιχνίδι τους...

Λίγο λίγο, το παιχνίδι φούντωνε, άναφτε και κόρωνε. Εκείνα τον έσπρωχναν, τον βαρούσαν, τον μπάτσιζαν, τον φτύνανε, παίρνοντας έτσι εκδίκηση από τούτο τ' αποτραβηγμένο, το περήφανο, που δεν τους σίμωσε πριν, που δεν τους λογάριαζε και που τον εχτρεύονταν όλα για την ακαταδεξιά<sup>4</sup> του. Ένας μικρός τού 'σπασε την καλαμόβεργά του στο κεφάλι. Τράβηξαν το κόκκινο μαντήλι, το ποδοπάτησαν χάμω, το κουρέλιασαν, και τα κομμάτια τ' άρπαξαν όλα τα μικρά, και σείοντας κι ανεμίζοντας στον αέρα, ούρλιαζαν, χούγιαζαν,<sup>5</sup> το προγκούσαν.<sup>6</sup>

Στρατιώτης αρματωμένος διάβαινε κείνη την ώρα στο πλάτωμα. Σίμωσε τον κύκλο, φοβέρισε τ' αγόρια που σκόρπισαν αλαφιασμένα κατά τα σπίτια τους. Ζύγωσε και ξετύλιξε το κουρέλι απ' τα μάτια του μικρού, του 'πιασε το χέρι και τον τράβηξε απαλά να τον συντροφέψει στο σπίτι του.

- Ποιανού είσαι; Τον ρώτησε. Ποιο είναι το γονικό σου;

Δεν έδωσε καμιάν απόκριση. Ούτε είχε κλάψει ούτε μίλησε ολότελα. Ανάβλεψε μονάχα με τη γλυκόθωρη ματιά του και κοίταξε το γιγαντένιο κορμί, την αρματωσιά.<sup>7</sup>

[...]. Τα μάτια του φαίνονταν να εξετάζουν στοχαστικά και εκστατικά, κι ένα χαμόγελο άθελά του χάραξε στ' άχρωμα χείλια του. [...]

Συλλοϊσμένο, λυπημένο, μα σοβαρό κι αμίλητο, με τα ονειροπαρμένα μάτια του ψηλά αναστραμμένα, τράβηξε στο πατρικό του και μπήκε μέσα. Η μάνα του, γυρίζοντας απ' το νερό, το βρήκε καθισμένο δειλά και μαζεμένο διπλοπόδι πλάι στο παραγώνι, στην ψάθα χάμω, σκονισμένο, λασπωμένο, φτυμένο, κουρελιάρικο...

- Σε χτύπησαν, αγόρι μου;

Ούτε λάλησε ούτε κλάφτηκε ούτε έδειξε θυμό για τα όσα του 'καναν. Μονάχα χαμογέλασε πάλι λίγο πικραμένα. [...]

**Λεξιλόγιο:** <sup>1</sup>καλντερίμι: στενός, λιθόστρωτος δρόμος, <sup>2</sup>έδραμε: έτρεξε, <sup>3</sup>μπόλια: μαντίλι κεφαλής, <sup>4</sup>ακαταδεξιά: έλλειψη καταδεκτικότητας, κάποιος που δεν καταδέχεται να μιλήσει /να συναναστραφεί άλλους, <sup>5</sup>χούγιαζαν: φώναζαν δυνατά, <sup>6</sup>προγκούσαν: έδιωχναν άγρια, με απειλές και βία, <sup>7</sup>αρματωσιά: οπλισμός στρατιώτη



## Ερώτηση Β2

α) Να αναφέρετε ποιο **κοινωνικό φαινόμενο** αναδεικνύουν τα δύο κείμενα. Να γράψετε **ένα (1)** περιστατικό από το **κάθε** κείμενο σχετικό με το φαινόμενο αυτό και να επισημάνετε **έναν (1) κοινό** αφηγηματικό τρόπο τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με **ένα (1)** στοιχείο από το **κάθε** κείμενο.

(μονάδες 10)

β) Να εξηγήσετε ποια σημασία έχει για τον Τζιμ το **ποταμάκι με τους γυρίνους** και ποια σημασία έχει για το παιδί ο **αρματωμένος στρατιώτης** παρουσιάζοντας **δύο (2)** συναισθήματα που προκαλεί το καθένα στον αντίστοιχο πρωταγωνιστή.

(μονάδες 10)

**ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ**